

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 6/2010 vp

Hallituksen toimenpidekertomus vuodelta 2009

Perustuslakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 20 päivänä huhtikuuta 2010 lähettänyt hallituksen toimenpidekertomuksen vuodelta 2009 (K 5/2010 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi perustuslakivaliokuntaan ja ulkoasiainvaliokuntaan ja samalla määrännyt, että pysyvien erikoisvaliokuntien on annettava asiaa lausunto perustuslakivaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- johtaja Heli Backman, johtaja Eija Koivuranta, kehitysjohtaja Klaus Halla, hallitusneuvos Esko Salo ja ylitarkastaja Pentti Kananen, sosiaali- ja terveysministeriö.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on käsitellyt hallituksen toimenpidekertomuksen sosiaali- ja terveysvaliokunnan ehdotuksesta hyväksytyjen eduskunnan lausumien osalta. Lausumista yksi kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan. Kaikki muut, yhteensä 32 lausumaa, kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan. Valiokunta esittää hallituksen selvitysten johdosta seuraavat huomautukset.

Poistettavat lausumat

Valiokunta katsoo, että seuraavien lausumien johdosta suoritettavat toimenpiteet ovat riittäviä tai lausumat ovat muutoin käyneet tarpeettomiksi ja ne voidaan poistaa:

- *Yhtenäinen maksukatto terveydenhuoltoon* HE 187/2001 vp
- *Työttömyysturvalaki* HE 115/2002 vp, lausumat 1, 4, ja 5

- *Sotainvalidien korvausturva* HE 150/2002 vp
- *Työeläkeuudistus* HE 261/2002 vp
- *Työmarkkinatukiuudistuksen toimeenpano* HE 164/2005 vp, lausuma 1
- *Tupakkalain toimeenpano* HE 226/2005 vp
- *Henkilökohtaisen avustajajärjestelmän kehittäminen* HE 166/2006 vp
- *Lastensuojelu* HE 252/2006 vp, lausumat 1 ja 2
- *Maksujärjestelmän uudistaminen* HE 37/2008 vp, lausuma 1
- *Elatustuen siirto kunnilta Kansaneläkelaitokselle* HE 49/2008 vp, lausuma 1

Säilytettävät lausumat

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan ehdotuksesta hyväksytyt muut kuin edellä mainitut lausumat ovat edelleen tarpeellisia, ja ne tulee säilyttää hallituksen kertomuksessa.

Hallitus on kertomuksessaan esittänyt myös seuraavien lausumien osalta, etteivät ne enää anna aihetta toimenpiteisiin. Valiokunta ei yhdy hallituksen näkemykseen vaan lausuu niiden osalta seuraavaa:

— *Perusturvan parantaminen* HE 155/2001 vp

Valiokunta yhtyy kertomuksessa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan perusturvan keskeisimpiä ongelmia on se, että ensisijaisten etuusjärjestelmien piirissä olevat joutuvat kohtuuttoman usein turvautumaan toimeentulotukeen. Tästä syystä tärkeintä on huolehtia ensisijaisten etuuksien tasosta, jolloin toimeentulotuki muodostuisi alkuperäisen tarkoituksensa mukaisesti lähinnä tilapäisiin taloudellisiin vaikeuksiin joutuneiden turvaksi. Taloudellisen taantuman aikana toimeentulotuen saajien määrä on jälleen lähtenyt nousuun ja kuntien toimeentulotukimenot ovat kasvaneet. Toimeentulotuen saajissa on paljon nuoria työttömiä työnhakijoita samoin kuin lapsiperheitä. Valiokunnan näkemyksen mukaan keinoja toimeentulotuen saajien aseman parantamiseksi tulee edelleen selvittää.

— *Työttömyysturvalaki* HE 115/2002 vp, lausumat 2 ja 3

Lausumia työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden laajentamisesta sekä työmarkkinatuen tarveharkinnan poistamisesta on vielä tarpeen seurata ja niihin vastata myös seuraavan kertomuksen yhteydessä. Sosiaaliturvan kokonaisuudistusta valmistellut SATA- komitea ehdotti loppuraporttissaan, että työmarkkinatuen saajan puolison tuloihin kohdistuvasta tarveharkinnasta luovutaan. Valiokunta katsoo, että tulevien valtiontalouden kehysten valmistelun yhteydessä tulee löytää rahoitus tarveharkinnan poistamiselle.

— *Ulkomainen työvoima* HE 171/2008 vp

Valiokunta pitää tärkeänä, että ulkomaisten työntekijöiden eläke- ja sosiaalivakuutusmaksujen maksamisesta asianmukaisesti huolehditaan. Tästä syystä edelleen on syytä selvittää, millä toimenpiteillä maksuvelvoitteiden täyttämistä voidaan nykyistä kattavammin valvoa.

Myös valvonnan vaatimat tarpeelliset resurssit tulee turvata.

Säädösvalmistelusta

Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota sosiaali- ja terveysministeriön lainvalmistelun voimavaroihin sekä lainvalmistelutyön koordinoitiin. Ministeriön ydintehtävä on lainsäädännön ja alemmanasteisten säädösten valmistelu. Valtiontalouden tarkastusvirasto on kiinnittänyt huomiota sosiaali- ja terveysministeriön lainvalmisteluresurssien vähäisyyteen (VTV:n julkaisu 196/2009 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan ohjausjärjestelmä). Ministeriön säädösvalmistelun henkilöstövoimavarat ovat noin 10 % henkilöstövoimavaroista, mikä on ministeriöiden keskimääräistä tasoa. Sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee kuitenkin noin viidenneksen kaikista hallituksen esityksistä, ja ministeriön säädösvalmistelulla on siten eduskunnan työn kannalta keskeinen merkitys.

Lainvalmistelun henkilöstövoimavarojen määrä on myös sosiaali- ja terveysministeriön sisällä koettu riittämättömäksi suhteessa eduskunnan, oikeusministeriön ja laillisuusvalvojien säädösvalmistelulle asettamiin tavoitteisiin. Riittämättömät lainvalmisteluresurssit ovat viivästyttäneet välttämättömiksi todettujen uudistusten saattamista eduskunnan käsittelyyn samoin kuin johtaneet osin puutteelliseen valmisteluun. Valiokunta pitää paitsi lainvalmistelun resursoinnin myös suunnitelmallisuuden ja koordinoinnin parantamista välttämättömänä. Hallituksen esityksiä olisi syytä antaa eduskunnalle valtiopäivävuoden aikana nykyistä suunnitelmallisemmin niin, etteivät esitykset nykyisessä määrin ruuhkautuisi loppuvuoteen ja että toimeenpanoon varautumiseen jäisi riittävästi aikaa.

Lausunto

Lausuntonaan sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää,

että perustuslakivaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 7 päivänä toukokuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Juha Rehula /kesk	Marjaana Koskinen /sd
vpj.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Jukka Mäkelä /kok
jäs.	Outi Alanko-Kahiluoto /vihr	Håkan Nordman /r
	Risto Autio /kesk	Markku Pakkanen /kesk
	Maria Guzenina-Richardson /sd	Päivi Räsänen /kd
	Arja Karhuvaara /kok	Paula Sihto /kesk
	Inkeri Kerola /kesk	Lenita Toivakka /kok
	Anneli Kiljunen /sd	Erkki Virtanen /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.